

**DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
Faculty «Economic and Business»**

Scientific papers
**OF DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
(ECONOMIC SCIENCES)**

№ 3 (49)

Zaporizhzhia
2023

РЕДАКЦИЈА КОЛЕГІЯ	EDITORIAL BOARD
051 – Економіка	051 – Economy
Ткач А. А. – д.е.н., професор, Жешувська Політехніка ім. Ігнація Лукасевича, м. Ряшів, Польща	Tkach A. A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Polytechnic RZESOWSKIEJ, Ryashiv, Poland
Двігун А. О. - д.е.н., професор, Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України	Dvihun A. O. – Doctor of Economic Sciences, Professor, National Institute for Strategic Studies in Ukraine National Institute of Strategic Studies under the President of Ukraine
Свиноус І. В. – д.е.н., професор, Білоцерківський національний аграрний університет	Svinous I. V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Bila Tserkva national agrarian university
Череп А. В. – д.е.н., професор, Запорізький національний університет	Cherep A. V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Zaporizhzhya national university
Єременко Д. В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Yeremenko D. V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Колокольчикова І. В. – д.е.н., доцент, ТДАТУ	Kolokolchikova I. V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Кукіна Н. В. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Kukina N. V. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Почерніна Н. В. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Pochernina N. V. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Прус Ю. О. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Prus Y. O. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Демко В. С. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Demko V. S. – PhD, Ass. Prof., TSATU
071 – Облік і оподаткування	071 – Accounting and taxation
Чіобану Геннадій, університет Артифлекс, Бухарест, Румунія	Ghenadie Ciobanu, senior researcher ARTIFLEX” University of Bucharest, National Scientific Research Institute for Labour and Social Protection: Bucharest, RO
Давидюк Т. В. – д.е.н., професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	Davydiuk T. V. Doctor of Economic Sciences, Professor, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"
Сокіл О. Г. - д.е.н., професор, Національний університет "Львівська політехніка"	Sokol O. H. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Lviv Polytechnic National University
Трачова Д. М. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Trachova D. M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Кучеркова С. О. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Kucherkova S. O.- Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Костякова А.А.- к.е.н., доцент, ТДАТУ	Kostyakova A. A. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Демчук О.О. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Demchuk O. M. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Сахно Л. А.- к.е.н., доцент, ТДАТУ	Sakhno L. A.- Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
072 – Фінанси, банківська справа та страхування	072 – Finance, banking and insurance
Жанна Черноштан - Балтійська міжнародна академія. Латвія.	Zanna Cernostana — Baltic International Academy, Latvia
Гривківська О. В. – д.е.н., професор; ПВНЗ «Європейський університет»	Hryvkivska O. V. – Doctor of Economic Sciences, Professor, PHEI «European University»
Давиденко Н. М. – д.е.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування	Davidenko N. M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National university of life and environmental sciences
Танклевська Н. С. – д.е.н., професор, Державний торговельно-економічний університет, професор кафедри економіки та фінансів підприємства	Tanklevska N. S. - Doctor of Economic Sciences, Professor, State University of Trade and Economics, professor of the Department of Economics and Enterprise Finance
Вдовенко Л. О. – д.е.н., доцент; Вінницький національний аграрний університет	Vdovenko L. O. – Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Vinnytsia national agrarian university
Трусова Н. В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Trusova N. V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Яцух О. О. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Yatsukh O. O. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Косторной С. В. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Kostornoi S. V. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Цап В. Д. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Tsap V. D.- Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Чкан І. О. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Chkan I. O. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
073 – Менеджмент	073 – Management
Огієнко М. М. — д.е.н., професор, Академія прикладних наук, Вища школа управління і адміністрування в Опольє, Польща	Ohiienko M. M. — Doctor of Economics, Professor, Academy of Applied Sciences Academy of Management and Administration in Opole, Poland
Судомир С. М. – д.е.н., професор, ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»	Sudomyr S. M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Berezhany Agrotechnical Institute

Завгородній А. В. — д.е.н., професор, Миколаївський інститут розвитку людини Університету "Україна"	Zavhorodnii A. V. — Doctor of Economic Sciences, Professor, Mykolaiv Institute of Human Development of University "Ukraine"
Левків Г. Я.-д.е.н., професор, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького	Levkiv H. Y, Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of Department of Management, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviviv, Ukraine
Басюркіна Н. Й. - д.е.н., професор, Одеський національний технологічний університет	Basiurkina N. I. — Doctor of Economic Sciences, Professor, Odesa National University of Technology
Козак К. Б. - д.е.н., професор Одеський національний технологічний університет	Kozak K. B. — Doctor of Economic Sciences, Professor, Odesa National University of Technology
Ортіна Г. В. – д.н.держ.упр., професор, ТДАТУ	Ortina G. V. - Doctor of Science in Public Administration Prof., TSATU
Коноваленко А. С. - д.е.н., доцент, ТДАТУ	Konovalenko A. S. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Нехай В. В. - д.е.н., доцент, ТДАТУ	Nekhai V. V.- Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, TSATU
Агеєва І. В.-к.е.н., доцент, ТДАТУ	Ahieieva I. V.- Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
075 – Маркетинг	075 - Marketing
Вішал Дагар – д.е.н., професор, університет Амїті, Індія	Vishal Dagar – PhD, Ass. Professor, Amity University, India
Вей Фен – д.е.н., проф., Північно-західний університет A&F, Китай	Wei Feng – Doc.Ec.Sc., professor, Northwest A&F University
Керімова У. К. – д.е.н., професор, Казахський національний аграрний дослідницький університет, академік Національної академії наук Казахстану, Казахстан	Ukilai Kerimova – Doctor of Economic Sciences, Professor, Kazakh national agrarian research university, academician of the National academy of sciences of Kazakhstan, Almaty, Kazakhstan
Буднікевич І. М. – д.е.н., професор, Чернівецький національний університет	Budnikevych I. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor, Chernivtsi national university
Гончар В. В. - д.е.н., професор, Приазовський державний технічний університет	Gonchar V. V - Doctor of Economic Sciences, Professor, Pryazov State Technical University
Легеза Д. Г. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Legeza D. G. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Куліш Т. В. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Kulish T. V. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Шквиря Н. О. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Shkvyria N. O. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Сокіл Я. С. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Sokil Y. S. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Арестенко Т. В. - к.е.н., доцент, ТДАТУ	Arestenko T. V. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Майборода Г. О. - PhD, ст. викладач ТДАТУ	Mayboroda G. O. - PhD, Senior lecturer, TSATU
076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	076 - Entrepreneurship, trade and stock-taking activities
Чернявська Т. А. – д.е.н., професор, Державна вища професійна школа, м. Конін, Польща	Cherniavska T. A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, State Higher Professional School, Konin, Poland
Веслав Музіал - професор, доктор хаб., інж., кафедра економіки і організації сільського господарства, Краківський сільськогосподарський університет ім. Гуго Коллантая, Польща	Wieslaw Musial - prof. dr. hab. Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie Brak zweryfikowanego, Krakow, Poland
Волощук К. Б. – д.е.н., професор, ЗВО «Подільський державний університет»	Voloshchuk K. B. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Podilsky state university
Карпенко А. В. – д.е.н., професор, Національний університет «Запорізька політехніка»	Karpenko A. V. Doctor of Economic Sciences, Professor, National university «Zaporizhia polytechnic»
Севідова І. О. – д.е.н., доцент, Харківський національний університет внутрішніх справ	Sievidova I. O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Kharkov national university of internal affairs
Яворська Т. І. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Yavorska T. I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Болтянська Л. О. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Boltianska L. O. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Завадських Г. М. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Zavadskykh H. M. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Лисак О.І. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Lysak O. I. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU
Тебенко В. М. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Tebenko H. M. - Candidate of Economic Sciences, Ass. Professor, TSATU

Засновник

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Факультет економіки та бізнесу

УДК [33+631.1](06)

Т 13

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) / За ред. Т. І. Яворської. Запоріжжя:
Друкарня ТДАТУ, 2023. № 3(49). 192 с.

Голова редакційної колегії (науковий редактор):

Яворська Т. І. – д.е.н., професор кафедри економіки і бізнесу

Відповідальні за випуск збірника:

Яворська Т. І. – д.е.н., професор кафедри економіки і бізнесу

Колокольчикова І. В., д.е.н., професор – декан факультету

економіки і бізнесу

Завадських Г. М. – к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу

Комп'ютерна верстка: Завадських Г. М.

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) включений до Переліку наукових фахових
видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути
опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ
МОН №1328 від 21.12.2015 р.).

Відповідно до Порядку формування Переліку наукових
фахових видань України (наказ МОН України від 15 січня
2018 року № 32) присвоєно категорію «Б», що затверджено
наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020
№ 886.

Друкується за рішенням Вченої ради Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(протокол № 4 від 28.11.2023 р.).

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №24284-14124 ПР від 24.12.2019 р.

ISSN 2519-884X

Index Copernicus Value (ICV) 2016: 47.1

Index Copernicus Value (ICV) 2017: 55.32

Index Copernicus Value (ICV) 2018: 55.94

Index Copernicus Value (ICV) 2019:

56.52Digital Object Identifier

System (DOI)

Матеріали друкуються мовами оригіналів – українською
та англійською.

Погляди редколегії не завжди збігаються з позицією авторів.

Адреса редакційно-видавничого відділу:

Юридична:

пр. Б. Хмельницького 18,

м. Мелітополь, Запорізька обл.

72312 Україна89

Фактична:

вул. Жуковського, 66

м. Запоріжжя, Запорізька обл.

69600, Україна

Підписано до друку 01.12.2023 р.

Друкарня ТДАТУ

© Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)

№ 3 (49), 2023

ЗМІСТ

МЕНЕДЖМЕНТ

Олійник І. В.

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДІВ ТА ПРИНЦИПІВ ЕФЕКТИВНОГО

ЛІДЕРСТВА 8

ЕКОНОМІКА

Васильченко О. О.

ДІАГНОСТИКА ВПЛИВУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА НА РЕЗУЛЬТАТИ

ГОСПОДАРЮВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ 19

Vinichenko I. I.

FORMATION OF COSTS AND INCOME IN THE CONTEXT RESOURCE

PROVISION OF HUNTING ECONOMY 30

Демко В. С., Свиноус І. В.

МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ 40

Почерніна Н. В.

МІЖНАРОДНА ІНТЕГРАЦІЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЦІЛЕЙ

ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ 52

Трусова Н.В., Кукіна Н.В.

ПРОДОВОЛЬЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ:

РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ 63

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Косторной С. В.

ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ: ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ, ОЦІНКА,

ОПОДАТКУВАННЯ 71

Трусова Н. В., Козак В. М.

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СИМБІОЗ ДОМІНУЮЧИХ ФАКТОРІВ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ

АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ УКРАЇНИ 77

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Бондар М. І., Цятковська О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ІНФРАСТРУКТУРНИХ АКТИВІВ У

ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВАХ 87

Костякова А. А.

НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

ВИЗНАЧЕННЯ ШКОДИ ТА ЗБИТКІВ, ЇХ ОЦІНКА ТА ОБЛІК В УМОВАХ

ВОЄННОГО СТАНУ 95

Шепель І. В.
ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА
ОПОДАТКУВАННЯ ОДИН З НАПРЯМКІВ
УСПІШНОГО АГРАРНОГО БІЗНЕСУ 102

Шерстюк О. Л., Жук Н. Л.
РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ВИРІШЕННІ
СТРАТЕГІЧНИХ ЗАВДАНЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
.....111

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Болтянська Л. О., Лисак О. І.
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ БІЗНЕС-ПРОЕКТУВАННЯ В
ПОВОСНІЙ ПЕРІОД..... 122

Болтянська Л. О., Тебенко В. М.
ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ
УКРАЇНИ 135

Завадських Г. М.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА РОЗВИТОК
МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ 148

Прус Ю. О.
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РЕСУРСІВ
МИСЛИВСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ 155

Тебенко В. М., Болтянська Л. О., Лисак О. І.
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЯК НАПРЯМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ...169

Яворська Т. І.
СІМЕЙНЕ ФЕРМЕРСТВО У РЕАЛІЗАЦІЇ СКЛАДОВИХ
КОНЦЕПЦІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 178

**Вимоги щодо розміщення статей у Збірнику наукових
праць Таврійського державного агротехнологічного
університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки).....188**

Founder

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University
Faculty Economic and Business

UDC [33+631.1] (06)

T 13

Scientific Papers of Dmytro Motornyi Tavria State
Agrotechnological University (economic sciences) / Ed.
T. I. Yavorska. Zaporizhzhia : TDATU, 2023.
№ 3(49). 192 p.

Chairman of Editorial Board (scientific editor):

Yavorska T. I.- Doctor of Science, Professor of Economics and
Business Department

Responsible for the release of Scientific Papers:

Yavorska T. I.- Doctor of Science, Professor of Economics and
Business Department

Kolokolchikova I. V. - Doctor of Economic Sciences, Professor
Zavadskykh H. M. – Candidate of Economic Sciences, Ass.
Professor of Economics and Business Department

Imposed by Zavadskykh H. M.

Scientific Papers of Dmytro Motornyi Tavria State
Agrotechnological University (Economic sciences) is included to
the list of scientific professional editions of Ukraine, in which main
results of dissertations may be published (Order of MES from
21.12.2015 №1328).

In accordance with the Procedure for the formation of the List of
scientific professional publications of 54 Ukraine (order of the
Ministry of Education and Science of Ukraine dated January 15,
2018 № 32) assigned category "B", approved by the order of the
Ministry of Education and Science of Ukraine from 02.07.2020
№ 886.65

Published according to the decision of the Academic Council of
Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University
(Protocol № 04 from 28.11.2023).

Certificate of state registration of printing mass media
KB №24284-14124 IIP from 24.12.2019.

ISSN 2519-884X

Index Copernicus Value (ICV) 2016: 47.1
Index Copernicus Value (ICV) 2017: 55.32
Index Copernicus Value (ICV) 2018: 55.94
Index Copernicus Value (ICV) 2019: 56.52

Digital Object Identifier System (DOI)

Materials are published in original languages - Ukrainian and
English.

The editorial board's views do not necessarily reflect the position
of the authors.

Address editorial and publishing department:

Legal:

18 B. Khmelnytskyi Ave.
Melitopol, Zaporizhzhia region.
72312 Ukraine

Actual:

St. Zhukovsky, 66
Zaporizhzhia, Zaporizhzhia region.
69600, Ukraine

Signed for publication 01.12.2023 y.
Printing house TSATU

© Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

Scientific Papers of Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University (economic sciences)

№ 3 (49), 2023

CONTENTS

MANAGEMENT

Oliinyk I. V.
FACTOR ANALYSIS OF METHODS AND PRINCIPLES OF EFFECTIVE
LEADERSHIP..... 8

ECONOMY

Vasylychenko O. O.
DIAGNOSTICS OF THE INFLUENCE OF THE BUSINESS ENVIRONMENT
ON THE MANAGEMENT RESULTS OF SERVICE SECTOR
ENTERPRISES 19

Vinichenko I. I.
FORMATION OF COSTS AND INCOME IN THE CONTEXT
RESOURCE PROVISION OF HUNTING ECONOMY30

Demko V.S., Svytnous I. V.
MACROECONOMIC ANALYSIS OF UKRAINE'S TOURISM POTENTIAL IN
INTERNATIONAL COOPERATION..... 40

Pochernina N. V.
INTERNATIONAL INTEGRATION OF UKRAINIAN REGIONS IN THE
SYSTEM OF ECONOMIC POLICY GOALS.....52

Trusova N. V., Kukina N. V.
FOOD SECURITY OF HOUSEHOLDS IN UKRAINE: TODAY'S
REALITIES..... 63

FINANCE, BANKING AND INSURANCE

Kostornoi S. V.
VIRTUAL ASSETS: GOVERNMENT REGULATION, ASSESSMENT,
TAXATION 71

Trusova N. V., Kozak V. M.
FUNCTIONAL SYMBIOSIS OF DOMINANT FACTORS ENSURING
FINANCIAL SECURITY OF SUBJECTS AGRO-FOOD MARKET OF
UKRAINE..... 77

ACCOUNTING AND TAXATION

Bondar M., Tsiatkovska O.
FEATURES OF ACCOUNTING OF INFRASTRUCTURE ASSETS IN STATE
INSTITUTIONS..... 87

Kostyakova A. A.
SCIENTIFIC JUSTIFICATION AND PRACTICAL ASPECTS OF
DETERMINING DAMAGE AND LOSSES, THEIR ASSESSMENT AND
ACCOUNTING IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW..... 95

Shepel I. V.
DIGITALIZATION OF FINANCIAL ACCOUNTING AND TAXATION IS
ONE OF THE DIRECTIONS OF SUCCESSFUL AGRICULTURAL BUSINESS
.....102

Sherstiuk O. L., Zhuk N. L.
THE ROLE OF ACCOUNTING IN SOLUTION OF STRATEGIC
TASKS OF ENTERPRISES..... 111

**ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND STOCK-TAKING
ACTIVITIES**

Boltianska L. O., Lysak O. I.
PRACTICAL ASPECTS OF BUSINESS DESIGN IN THE
POST-WAR PERIOD 122

Boltianska L. O., Tebenko V. M.
ASSESSMENT OF INVESTMENT AND INNOVATION
ACTIVITIES OF ENTERPRISES IN THE SOUTHERN
REGION OF UKRAINE 135

Zavadskykh H. M.
EUROPEAN EXPERIENCE AND DEVELOPMENT OF
HUNTING ECONOMY IN UKRAINE 148

Prus Yu.O..
ANALYSIS CURRENT STATE RESOURCES OF HUNTING
FARMS UKRAINE..... 155

Tebenko V. M., Boltianska L. O., Lysak O. I.
RISK MANAGEMENT AS A DIRECTION OF ENSURING
THE COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISE 169

Yavorska T.I.
FAMILY FARMING IMPLEMENTING COMPONENT
CONCEPTS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT 178

**Requirements for articles published in
“Scientific papers of Dmytro Motornyi Tavria State
Agrotechnological University (economic sciences)” 188**

УДК [338.012: 639.1.05](477)

Завадських Г. М., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

e-mail: hanna.zavadskykh@tsatu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-3240-3870

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА РОЗВИТОК МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Анотація. В статті наведено особливості розвитку мисливського господарства в Україні. Проаналізовано сучасний стан мисливства, зокрема, динаміку кількості мисливських тварин в Україні та показників вилучення. Узагальнено досвід європейських країн стосовно регулювання мисливського господарства. Охарактеризовано ключові риси Східно-Європейської, Західно-Європейської та Північно-Європейської моделей ведення мисливського господарства. Наголошено на необхідності реформування мисливської галузі. Зазначено основні проблеми, які перешкоджають розвитку мисливського господарства в Україні.

Ключові слова: мисливське господарство, мисливські ресурси, мисливські угіддя, антропогенне навантаження, показник вилучення тварин, мисливській збір, мисливиці

JEL code classification: Q 23

Постановка проблеми. Реалізація стратегічного курсу України на інтеграцію в Європейський економічний простір вимагає реформування і переформатування більшості сфер національної економіки, у тому числі й мисливського господарства, яке стає все більш актуальним у зв'язку із специфічними екологічними та соціальними проблемами. Для успішного реформування цієї галузі, на наш погляд, доцільно використовувати досвід найбільш успішних країн. Цей досвід підтверджує, що мисливство може стати не лише прибутковим видом діяльності, але й повноцінною галуззю національної економіки. Ефективність мисливського господарства та полювання визначається успішністю діяльності органів державної влади, які відповідають за адміністративно-правове регулювання у цій сфері. Рівень розвитку цієї галузі є результатом виконання суб'єктами їх законних повноважень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організаційні аспекти реформування та розвитку мисливського господарства в Україні були об'єктом вивчення видатних науковців, зокрема, таких як В.Д. Бондаренко, І. В. Делеган, М. В. Чернявський, В. І. Домніч, П. Б. Хоєцький. Ці дослідники і науковці внесли суттєвий вклад у вирішення проблем економічної оцінки ресурсів мисливського господарства, сприяючи еколого-економічному стимулюванню використання та охорони ресурсів лісової фауни. В своїх наукових працях Ю. Ю. Туниця, І. М. Синякевич, П. К. Динька, Ю. В. Муравйов, Я. В. Коваль, М. В. Шадура, О. Р. досліджували методологічне забезпечення державного управління розвитком мисливського господарства. Актуальність зазначеної тематики відзначали і інші вчені, серед яких О. В. Артеменко, А. П. Гетьман, І. А. Городецька, І. Г. Гуль, І. І. Світлак, В. В. Овдієнко, О. О. Томин та ін.

Відомі вчені, такі як І. Дробот, О. Проців, М. Мироненко, Р. Новіков, П. Хоєцький, В. Домніч, І. Романів, М. Шпільчак, А. Башта, В. Бурмас, І. Гуль, І. Шеремет, Д. Карабчук досліджували певні аспекти організації мисливського господарства в іноземних країнах. Внесок цих вчених у вивчення практики ведення мисливського господарства у сусідніх країнах Європи, зокрема в Польщі, Словаччині та Угорщині, є значним.

Мета статті. Дослідження сучасного стану мисливського господарства України, аналіз позитивного досвіду європейських країн у впровадженні сучасних моделей державної

політики у сфері мисливської галузі та визначення можливостей його застосування в умовах українських реалій.

Виклад основного матеріалу. Мисливське господарство України разом з субгалузями, якими є ремісництво, мисливський та екологічний туризм, мисливствознавча наука, стрілецький спорт переживають глибоку кризу. Крім наявних в мисливстві проблемних невирішених питань стримує розвиток цієї галузі і недосконалість нормативно-правової бази.

Аналіз публікацій, присвячених питанням і проблемам розвитку вітчизняного мисливства, а також узагальнення офіційних даних Державної служби статистики України, дозволили виокремити основні аспекти, які характеризують стан галузі.

По-перше, варто зазначити, що основними користувачами мисливських угідь в нашій країні є підприємства, підпорядковані Українському товариству мисливців і рибалок. За даними Державного агентства лісових ресурсів України, на початок 2021 р. загальна площа наданих в користування мисливських угідь становила 38,8 млн. га. Частка площ, які надано організаціям УТМР 63% або 24,3 млн. га. Питома вага угідь, що використовують підприємства, підпорядковані Державному агентству лісових ресурсів України становить 10% або 4,0 млн. га. Користувачам іншої форми власності надано в користування 10,5 млн. га. або 27%.

За 30 років існування незалежної України загальна площа мисливських угідь зменшилась майже на 30% до 38,8 млн. га. Як наслідок, скоротилась чисельність переважної більшості мисливських тварин. Експерти зазначають, що за роки незалежності чисельність хутрових звірів в Україні зменшилась на 22,4%, а копитних – на 18%. Характерною особливістю полювання є його періодичність, сезонність. Так, сезон полювання на оленів, качок, перепелів припадає на серпень, а сезон полювання на зайців-русаків і кабанів – на січень.

Таблиця 1.

Основні показники стану мисливства в Україні у 2021 році

(станом на 01.01.2021р.)

Показник	Числовий вимір
Облікова чисельність мисливців, тис. ос.	850,0
Чисельність працівників мисливського господарства, в .т. ч.:	6257
-штатні егері	4885
-мисливствознавці	470
Площа мисливських угідь в обслуговуванні 1 егеря, тис. га/ос.	7,9
Чисельність копитних мисливських тварин, тис. гол.	227,0
Чисельність хутрових звірів, млн. гол	1,7
Чисельність пернатої дичини, млн. гол	10,7
Загальна кількість складених протоколів на порушників правил полювання, од.	3275
Кількість складених протоколів га порушників правил полювання, од.	3275
Сума штрафів, накладених на браконьєрів, тис. грн.	810,0

Джерело: сформовано автором за даними державного агентства лісових ресурсів України [5]

Під впливом сучасних змін клімату та збільшення антропогенного тиску на природне середовище, фіксуються зміни в тваринному світі, зокрема серед мисливських видів. Антропогенне навантаження проявляється у збільшенні використання пестицидів та інших

забруднюючих речовин у господарській та лісовій діяльності. Зменшення площ природних лук призвело до обмеження кормової бази травоядних тварин. Розорювання прируслових угідь та осушування боліт негативно впливають на розмноження копитних тварин, особливо в умовах спекотного літа. По всій території України спостерігаються тенденції до значного зменшення природних біотопів для тварин. Дослідження підтверджують, що мисливські угіддя України відрізняються невеликою продуктивністю порівняно з угіддями інших країн Європи. До прикладу, щільність копитних тварин становить всього 0,06 гол./ 1 тис. га, що вдесятеро менше, ніж у країнах Європи. У мисливських угіддях України переважає козуля, яка складає 75,2% від загальної чисельності (167,7 тис. голів). На другому місці за поширенням дикий кабан, чисельність якого становить 28,5 тис. голів. Олені благородні та плямисті становлять 13,7 та 4,3 тис. голів відповідно. Також помітний приріст популяцій ланей (1,3 тис. голів) та муфлонів (0,9 тис. голів). Однак, справедливо відмітити, що у країнах Європи чисельність мисливських тварин значно більша, ніж в Україні.

Дані щодо чисельності, розселення та добування мисливських видів тварин в Україні засновані на інформації, наведеній в статистичному бюлетні «Про ведення мисливського господарства», зокрема в формі № 2-тп (мисливство). Цей статистичний інструмент дозволяє зібрати дані про стан мисливського господарства, включаючи інформацію про кількість тварин, їх розташування та обсяги добування. Він використовується для аналізу та моніторингу змін у мисливському секторі та допомагає визначити ефективність управління мисливськими ресурсами.

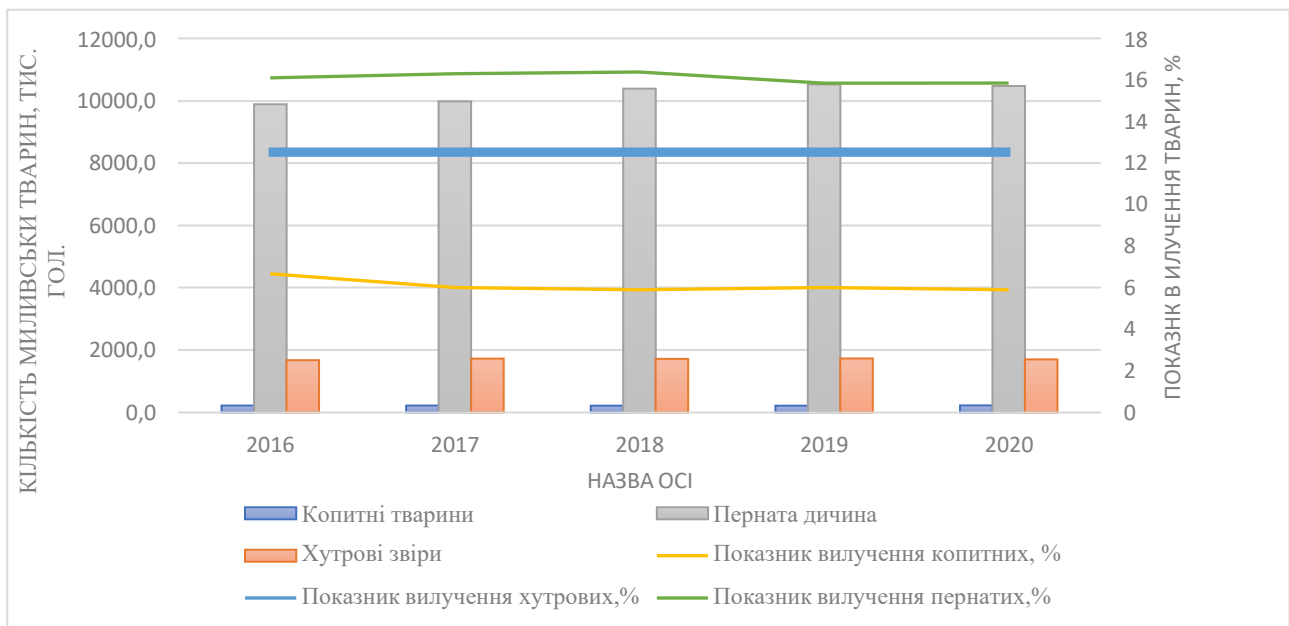

Рис. 1. Динаміка кількості мисливських тварин в Україні та показників вилову
Джерело: побудовано автором за даними [5]

*Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Як свідчать дані державної служби статистики України [5], впродовж 2016-2020 років чисельність основних видів мисливських тварин в Україні не зазнала суттєвих змін. Так, чисельність копитних тварин збільшилась на 2,7 тис. гол (+1,22%), хутрових звірів - збільшилась на 27,7 тис. гол. (+1,65%), а пернаті дичини - збільшилась на 585,7 тис. гол. (+5,92%). Показник вилову тварин цих трьох основних груп впродовж досліджуваного

періоду демонстрував тенденцію до зменшення: по копитних – на 0,77%, по хутових – на 0,25%, по пернатій дичині – на 0,25%. Таким чином, чисельність мисливського поголів'я в Україні потроху росте, але кількість добутих мисливських тварин на Україні за останні 5 років майже не змінилася. Разом з тим відсоток вилучення тварин є вкрай низьким.

У процесі вивчення та систематизації закордонного досвіду ведення мисливського господарства європейськими країнами ми з'ясували, що домінуючими ознаками в цій галузі є збереження природного середовища та раціональне використання природних ресурсів. Для цього в країнах ЄС сформувалась універсальна система державного регулювання мисливського господарства. Однак кожна країна ЄС має власні особливості, а саме: національне законодавство, культуру, традиції, менталітет, географічне розташування [4].

В світі сформувались декілька моделей [1] ведення мисливського господарства, кожна з яких є успішною хоча і має певні недоліки.

1. Східно-Європейська модель ведення мисливського господарства.

За такою моделлю відбувається ведення мисливського господарства в таких країнах, як Болгарія, Словаччина, Польща. Особливостями є велика кількість мисливських господарств, переважна більшість з яких є громадськими. Ключова роль в розвитку галузі належить національним мисливським організаціям. Розроблений ефективний механізм відшкодування збитків, заподіяних тваринами лісовому та сільському господарству. Держава охороняє диких тварин. Користування мисливськими угіддями є платним.

2. Західно-Європейська модель ведення мисливського господарства.

Впроваджена в таких країнах, як Німеччина, Чехія, Франція. Особливістю цієї моделі є велика частка малих приватних мисливських господарств (до 450 га.). Ключова роль в розвитку галузі належить національним мисливським організаціям. Право на полювання належить власнику земельної ділянки. Відпрацьовано механізм відшкодування збитків, заподіяних тваринами лісовому та сільському господарству. Користування мисливськими угіддями є платним. Ефективним економічним інструментом мисливської політики є податкова система, яка передбачає податок на землю, податок на майно, податок з обороту та податок на прибуток, які зобов'язані сплачувати власники земельних ділянок, на яких ведеться лісове та мисливське господарство.

3. Північно-Європейська модель ведення мисливського господарства.

Ця модель притаманна таким країнам, як Швеція, Норвегія, Фінляндія. Більшість мисливських господарств є громадськими. Ключова роль в розвитку галузі належить національним мисливським організаціям. Велика частка малих приватних мисливських господарств (до 450 га.). Більшість мисливських угідь перебувають в приватній власності. Мисливці сплачують податок – мисливський збір.

В Україні державне управління мисливським господарством здійснюється Міністерством аграрної політики та продовольства, а головною організацією, яка об'єднує мисливців є Українське товариство мисливців і рибалок (УТМР). Суспільні відносини в галузі мисливства регламентуються Законом України «Про мисливське господарство та полювання» від 22 лютого 2000 року [8]. Мисливські тварини, що перебувають у стані природної волі в межах території України, є об'єктом права власності Українського народу. Державна охорона мисливських тварин в нашій країні відсутня, цим займаються користувачі мисливських тварин. Кількість мисливських господарств в країні набагато менша ніж в європейських країнах. Механізм відшкодування збитків заподіяних тваринами лісовому та сільському господарству не розроблений. Проблемами, які стримують розвиток галузі мисливства в Україні є дефіцит кадрів і відсутність повної публічної інформації про стан галузі і мисливські ресурси, зокрема.

Господарська діяльність у галузі мисливства в європейських країнах є економічно ефективною і успішною. Україні необхідно вивчати досвід різних країн стосовно ведення мисливського господарства і широко застосувати у законодавстві принципи європейських моделей регулювання відносин в мисливстві. Вважаємо, що на сучасному етапі для України є найбільш актуальною Східно-Європейська модель. Враховуючи природно-кліматичні умови,

адміністративно-територіальний поділ нашої країни, особливості державного устрою та менталітет українців, для України корисним і близьким є досвід регулювання мисливства Польщі.

За результатами аналізу сучасного стану мисливства в Україні та узагальнення досвіду щодо практики ведення мисливського господарства в європейських країнах, варто виокремити проблемні питання, які потребують вирішення якнайшвидше:

- оптимізація системи управління мисливським господарством;
- вдосконалення національного законодавства та його інтеграція в Європейське законодавче поле щодо ведення сталого мисливського господарства;
- врегулювання суспільних взаємовідносин в мисливській галузі;
- розбудова ринку продукції полювання, включно з мисливськими трофеями;
- розвиток національного та регіонального мисливського туризму;
- правове врегулювання проведення полювання в умовах воєнного стану.

Підсумовуючи вищезазначене, слід відзначити, що галузь мисливства в Україні може стати потужним сектором економіки. Важко переоцінити значення цієї галузі для малих місцевих господарств, особливо в непромислових зонах і територіях. Розвиток мисливства впливає на ряд суміжних галузей, таких як транспорт, готельно-ресторанний бізнес, ремесла, виробництво харчових продуктів, стрілецький спорт і інші. Це сприяє створенню робочих місць, мотивує українців повертатися додому з-за кордону, інвестувати в свої громади, а також створювати продукти та послуги з високою доданою вартістю.

Висновки. Підсумовуючи вище викладене, варто зазначити, що мисливська галузь в Україні має потенціал стати потужним сектором економіки. Значення цієї галузі для невеликих місцевих господарств, особливо в непромислових зонах і територіях, важко переоцінити. Розвиток мисливства має значний мультиплікативний ефект, впливаючи на суміжні галузі, такі як транспорт, ресторанно-готельний бізнес, ремесла, виробництво харчових продуктів, стрілецький спорт і т.п. Це сприятиме створенню робочих місць та мотивуватиме співвітчизників повертатись додому з-за кордону, інвестувати гроші та працю у свої громади, а також створювати продукти та послуги з високою доданою вартістю.

Список використаних джерел

1. Аналіз законодавчої бази і практики ведення мисливського господарства деяких країн Європейського Союзу / М. О. Мироненко, А. Т. Башта, Р. І. Новіков [та ін]. [Б. м.: б. в.], 2015. 104 с.
2. Бондаренко В. Д. Актуальні питання стану і ведення мисливського господарства в Україні та можливі напрями їх вирішення. *Наукові праці Лісівничої академії наук України: збірник наукових праць*. 2016. Вип. 14. С. 180–184.
3. Виговська В. В., Музика В. В., Малей Е. Б. Сучасний стан мисливського господарства Чернігівської області: проблеми та шляхи їх вирішення. *Науковий вісник Полісся*. 2019. №1(17). С. 118–125.
4. Гонта О. І., Музика В. В. Європейський досвід ведення мисливського господарства: перспективи для України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. №3 (19). С.113–125
5. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ> (дата звернення: 25.11.2023)
6. Музика В. Оцінювання сучасного стану розвитку мисливського господарства України. *Галицький економічний вісник*. 2020. Т. 6, № 67. С. 18–32.
7. Муравйов Ю. В. Дослідження витрат і джерел надходження від ведення мисливського господарства Львівської області. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2019. Т. 29, № 4. С. 50–52.
8. Про мисливське господарство та полювання [Електронний ресурс] : закон України від 22 лютого 2000 року №1478-III із змінами, внесеними Законом України №1827-VI від 21.01.2010. URL: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (дата звернення 20.11.2023) .
9. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: закон України від 21 грудня 2010 року № 2818-VI [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [офіційний веб-портал]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2818-17> (дата звернення 17.11.2023)
10. Савченко Т. Методологічне забезпечення державного управління розвитком мисливського господарства. *Державне управління*. 2021. № 3(9).С. 163–174.
11. Стратегія збалансованого розвитку лісового та мисливського господарства України на період до 2020 року (проект) [Електронний ресурс]. URL: <http://www.lesovod.org.ua/node/26429> (дата звернення 17.11.2023).

12. German forests. Nature and economic factor / Federal Ministry of Food, Agriculture and Consumer Protection. 2010. 32 p. URL: <http://www.bmel.de/SharedDocs> (дата звернення 17.11.2023).
13. Henderson I. G., Holland J. M., Storkey J., Lutman P., Orson J., Simper J. Effects of the proportion and spatial arrangement of un-cropped land on breeding bird abundance in arable rotations. *J Appl Ecol*. 2012. № 49(4). P. 883–891.
14. Maillard J., Suffran Y., Omnès F. Machinisme agricole et faune sauvage. *Faune sauvage*. 2011. № 291. P. 49–54.
15. Novytskyi V. P., Mitay I. S., Grishchenko S. M. Habitat use of grey partridge in agricultural landscapes (the case of Ukrainian forest steppe). *Ukrainian Journal of Ecology*. 2017. № 7(1). P. 58–60.
16. Yavorska T., Prus U., Lysak O., Zavadskykh H. Problems and prospects for development of family households in Ukraine. *Modern Development Paths of Agricultural Production*. 2019. С. 593-605.
17. Yavorska T., Sobolevska O. Ecological and economic aspects of expenditure of hunting farms in Zaporizhzhia region. *Baltija Publishing*. 2022. Vol. 3(1). P. 54-59.
18. Цегельник Н. І. Економічний стан лісової галузі в Україні та його вплив на сталий розвиток лісгосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2021. № 13-14. С. 17–24. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.13-4.17>.

References

1. Analiz zakonodavchoi bazy i praktyky vedennia myslyvskoho hospodarstva deiakyykh krain Yevropeiskoho Soiuzu / М. О. Myronenko, А.Т. Bashta, R. I. Novikov [et al.] (2015). [B. m.: b. v.] [in Ukrainian].
2. Bondarenko, V. D. (2016). Aktualni pytannia stanu i vedennia myslyvskoho hospodarstva v Ukraini ta mozhlyvi napriamy yikh vyrishennia. *Naukovi pratsi Lisivnychoi akademii nauk Ukrainy*, 14, 180–184 [in Ukrainian].
3. Vyhovska, V. V., Muzyka, V. V., Malei, E. B. (2019). Suchasnyi stan myslyvskoho hospodarstva Chernihivskoi oblasti: problemy ta shliakhy yikh vyrishennia. *Naukovyi visnyk Polissia*, 1(17), 118–125 [in Ukrainian].
4. Honta, O. I., Muzyka, V. V. (2021). Yevropeyskyi dosvid vedennia myslyvskoho hospodarstva: perspektyvy dlia Ukrainy. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, 3(19), 113–125 [in Ukrainian].
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Ofitsiyni sait. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ> [in Ukrainian].
6. Muzyka, V. (2020). Otsiniuvannia suchasnoho stanu rozvytku myslyvskoho hospodarstva Ukrainy. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, 6(67), 18–32 [in Ukrainian].
7. Muraviov, Yu. V. (2019). Doslidzhennia vytrat i dzherel nadkhodzhennia vid vedennia myslyvskoho hospodarstva Lvivskoi oblasti. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, 29(4), 50–52 [in Ukrainian].
8. Pro myslyvske hospodarstvo ta poliuvannia [Elektronnyi resurs] : zakon Ukrainy vid 22 liutoho 2000 roku №1478-III iz zminamy, vnesenymy Zakonom Ukrainy №1827-VI vid 21.01.2010. URL : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> [in Ukrainian].
9. Pro Osnovni zasady (stratehiu) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy na period do 2020 roku: zakon Ukrainy vid 21 hrudnia 2010 roku № 2818-VI . URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2818-17> [in Ukrainian].
10. Savchenko, T. (2021). Metodolohichne zabezpechennia derzhavnogo upravlinnia rozvytkom myslyvskoho hospodarstva. *Derzhavne upravlinnia*, 3(9), 163–174 [in Ukrainian].
11. Stratehiia zbalansovanoho rozvytku lisovoho ta myslyvskoho hospodarstva Ukrainy na period do 2020 roku (proekt). URL: <http://www.lesovod.org.ua/node/26429> [in Ukrainian].
12. German forests. Nature and economic factor / Federal Ministry of Food, Agriculture and Consumer Protection. 2010. 32 r. URL: <http://www.bmel.de/SharedDocs>.
13. Henderson, I. G., Holland, J. M., Storkey, J., Lutman, P., Orson, J., Simper, J. (2012). Effects of the proportion and spatial arrangement of un-cropped land on breeding bird abundance in arable rotations. *J Appl Ecol*, 49(4), 883–891.
14. Maillard, J., Suffran, Y., Omnès, F. (2011). Machinisme agricole et faune sauvage. *Faune sauvage*, 291, 49–54.
15. Novytskyi, V. P., Mitay, I. S., Grishchenko, S. M. Habitat use of grey partridge in agricultural landscapes (the case of Ukrainian forest steppe). *Ukrainian Journal of Ecology*, 7(1), 58–60.
16. Yavorska, T., Prus, U., Lysak, O., Zavadskykh, H. (2019). Problems and prospects for development of family households in Ukraine. Springer Nature. *Modern Development Paths of Agricultural Production*, 593-605.
17. Yavorska, T., Sobolevska, O. (2022). Ecological and economic aspects of expenditure of hunting farms in Zaporizhzhia region. *Baltija Publishing*, 3(1), 54-59.
18. Tsehelnik, N. I. (2021). Ekonomichnyi stan lisovoi haluzi v Ukraini ta yoho vplyv na stalyi rozvytok lisogospodarskykh pidpriemstv. *Ahrosvit*, 13-14, 17–24. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.13-4.17> [in Ukrainian].

Zavadskykh H. M., PhD, Associate Professor
Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University
hanna.zavadskykh@tsatu.edu.ua

EUROPEAN EXPERIENCE AND DEVELOPMENT OF HUNTING ECONOMY IN UKRAINE

Abstract. *Formulation of the problem.* Implementation of Ukraine's strategic course for integration into the European Economic Area requires reforming and reformatting of most spheres of the national economy, including the hunting industry, which is becoming more and more relevant in connection with specific environmental and social problems. **The purpose of the article.** Study of the current state of the hunting industry in Ukraine, analysis of the positive experience of European countries in the implementation of modern models of state policy in the field of hunting and determination of the possibilities of its application in the conditions of Ukrainian realities. **The purpose of the article.** In addition to the problems and unresolved issues in hunting, the development of this industry is also hampered by the imperfection of the regulatory and legal framework. In Ukraine, the state management of the hunting economy is carried out by the Ministry of Agrarian Policy and Food, and the main organization that unites hunters is the Ukrainian Society of Hunters and Fishermen (UTMR). Studies confirm that the hunting grounds of Ukraine are characterized by low productivity compared to the grounds of other European countries. For example, the density of ungulates is only 0.06 heads/1 thousand ha, which is ten times less than in European countries. **Conclusions.** The importance of this industry for small local farms, especially in non-industrial zones and territories, is difficult to overestimate. The development of hunting has a significant multiplier effect, affecting related industries, such as transport, restaurant and hotel business, crafts, food production, shooting sports, etc.

Key words: hunting economy, hunting resources, hunting grounds, anthropogenic load, indicator of animal removal, hunting collection, hunters

**Вимоги до статей, що друкуються
у “Збірнику наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)”**

Збірник призначений для фахівців, які цікавляться теоретичними та прикладними проблемами економіки, фінансів і кредиту, обліку і аудиту, менеджменту та маркетингу мікро-, мезо- та макрорівня національної та міжнародної економіки. Збірник надає можливість вченим та здобувачам наукових ступенів провести публічну апробацію, а науковій спільноті – ознайомитися з останніми результатами досліджень теоретичних і прикладних проблем національної та міжнародної економіки.

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) включений до Переліку наукових фахових видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ МОН №1328 від 21.12.2015 р.). Відповідно до Порядку формування Переліку наукових фахових видань України (наказ МОН України від 15 січня 2018 року № 32) Збірнику присвоєно категорію «Б», що затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886.

Збірник виходить до 4 разів на рік. Останні дати подання статей:

№1 – до 1 березня; №2 – до 1 травня; №3 – до 1 жовтня; №4 – до 1 грудня.

Для участі у формуванні збірника наукових праць необхідно подати:

1. Електронний варіант статті, оформлений відповідно до наведених нижче вимог, виконаний у редакторі MS Word.

2. Рецензію доктора наук (за тематикою статті) – для авторів без вченого ступеня. Відсканований документ повинен містити підпис рецензента, засвідчений печаткою установи, в якій він працює.

3. Файл із відомостями про автора (прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи, поштова адреса для пересилання авторського примірника, контактні телефони, адреса електронної скриньки) та інформацією про кількість примірників і необхідність поштової пересилки.

4. Електронні копії анотації англійською мовою у форматах *jpeg* (сканована копія) та *doc* (у редакторі MS Word), завірену професійним перекладачем або викладачем англійської мови зі знанням економічної термінології.

5. Електронну копію платіжних документів (оплата здійснюється після прийняття позитивного рішення щодо друку статті).

Пакет перерахованих вище матеріалів надсилається на електронну скриньку:
sp_tsatu@tsatu.edu.ua, ivanvd@ukr.net

Структура статті:

1. Індекс УДК.

2. Прізвище та ініціали автора.

3. Відомості про автора – науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи автора (повністю без абревіатур), e-mail.

4. Назва статті (до десяти слів).

5. Анотація мовою статті (від 300 до 500 знаків)

6. Ключові слова мовою статті (не менше шести слів або словосполучень).

7. Код JEL Classification.

8. Прізвище та ініціали автора (англійською).

9. Відомості про автора (англійською) – науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи автора (повністю без абревіатур), e-mail.

10. Назва статті (англійською).

11. Розширена анотація англійською мовою (від 1600 до 1800 знаків) містить наступні розділи: постановка завдання, результати дослідження, висновки

12. Ключові слова (англійською).

13. Текст у структурованому вигляді із виділенням наступних елементів:

13.1 Постановка проблеми (постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями);

13.2 Аналіз останніх досліджень і публікацій (аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття);

13.3 Формулювання цілей статті (постановка завдання);

13.4 Виклад основного матеріалу (виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів);

13.5 Висновки (висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку).

14. Список використаних джерел (мовою оригіналу). Бібліографічний опис літературних джерел оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

15. Список використаних джерел в романській абетці (транслітерація) – References, оформлений відповідно до вимог APA (<http://www.apastyle.org>).

16. Вказати назву рубрики, в якій має бути надрукована стаття – відповідає назві однієї з наукових спеціальностей галузі знань "Соціальні та поведінкові науки", "Управління та адміністрування":

051 – Економіка;

71 – Облік і оподаткування;

72 – Фінанси, банківська справа та страхування;

073 – Менеджмент;

75 – Маркетинг;

76 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Технічні вимоги до оформлення статті:

- Приймаються статті, написані однією із трьох мов: українською, російською, англійською.
- Назва файлу зі статтею – прізвище автора.
- Формат сторінки – А4.
- Поля з усіх боків – 2 см.
- Всі сторінки мають бути у книжковій орієнтації.
- Обсяг статті – не менше 10 друкованих сторінок.
- Окремі елементи статті:
 - Індекс УДК - Times New Roman, 12, напівжирний, вирівнювання ліворуч, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
 - Прізвище та відомості про автора (авторів) - Times New Roman, 12, курсив, вирівнювання праворуч, інтервал – 1,0;
 - Порожній рядок;
 - Назва статті - Times New Roman, 16, великими літерами, напівжирний, вирівнювання по центру, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
 - Порожній рядок;
 - Анотація та ключові слова - Times New Roman, 10, курсив, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 1,25 см;
 - Порожній рядок;
 - Код JEL Classification - Times New Roman, 12, напівжирний, вирівнювання ліворуч, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;

- Прізвище та відомості про автора (англійською) - Times New Roman, 12, курсив, вирівнювання праворуч, інтервал – 1,0;
- Порожній рядок;
- Назва статті (англійською) - Times New Roman, 16, великими літерами, напівжирний, вирівнювання по центру, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
- Порожній рядок;
- Анотація та ключові слова (англійською) - Times New Roman, 10, курсив, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 1,25 см;
- Порожній рядок;
- Текст статті - Times New Roman, 14, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25 см, назви підпунктів виділяються напівжирним шрифтом;
- Порожній рядок;
- Список використаних джерел – Times New Roman, 10, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0,5 см, слова "Список використаних джерел" виділяються напівжирним шрифтом;
- Порожній рядок;
- Список використаних джерел (англійською) - References – Times New Roman, 10, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0,5 см;

- Оформлення таблиць:

Таблиця 1

Назва таблиці

- Оформлення ілюстрацій:

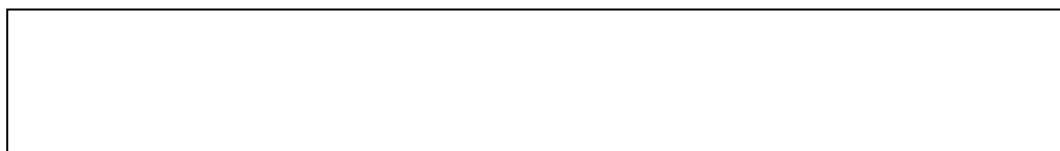

Рис. 1. Назва рисунку.

- Формули виконуються за допомогою вбудованого редактора формул MS Word і нумеруються з правого боку:

Формула (1)

- Абзаци позначати тільки клавішею "Enter", не застосовувати пробіли або табуляцію (клавіша "Tab").
- Посилання на літературу в тексті необхідно давати в квадратних дужках, наприклад, [3, с. 35; 8, с. 56-59], в яких перша цифра вказує порядковий номер джерела в списку літератури, а друга – відповідну сторінку в цьому джерелі; одне джерело (зі сторінкою) відокремлюється від іншого крапкою з комою.
- Всі статистичні дані мають бути підкріплені посиланнями на джерела.
- Всі цитати мають закінчуватися посиланнями на джерела.
- Кількість джерел у списку літератури повинна складати не менше 10 (з них не менше 4 іноземних).

- Посилання на підручники та науково-популярну літературу не допускаються.
- Назви праць у списку літератури розташовуються в порядку цитування.
- Скорочення слів і словосполучень, окрім загальноприйнятих, не допускається.

Редакція може відхилити статтю, якщо:

- відсутній повний пакет супровідних документів;
- оформлення статті не відповідає зазначеним вище вимогам;
- тематика статті не відповідає профілю видання;
- назва статті не відповідає змісту;
- стаття написана на низькому науковому рівні;
- матеріали повністю або частково публікувались раніше в інших виданнях або подані до розгляду редакціям інших журналів;
- стаття повністю або частково чужа (автор вчинив плагіат);
- порушена в статті проблема втратила актуальність.

Автори несуть відповідальність за точність наведених у статті термінів, прізвищ, даних, цитат, статистичних матеріалів тощо.

Усі матеріали, що надсилаються для публікації, проходять рецензування.

Рішення про публікацію статті приймає редколегія.

Рукописи, які відхилила редакційна колегія, авторам не повертаються.

Редакція залишає за собою право скорочувати, правити текст і змінювати назву статті.

Сподіваємося на плідну співпрацю!

Редакційна колегія Збірнику наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)

Контактні дані:

вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Запорізька обл. 69600, Україна
Декан факультету економіки і бізнесу Колокольчикова Ірина Володимирівна
Тел.: (067) 258-45-34

Відповідальний секретар – Завадських Ганна Миколаївна
Тел.: (097) 989-87-22, E-mail: SP_tsatu@tsatu.edu.ua

Збірник наукових праць
Таврійського державного агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного
(економічні науки)

Наукове фахове видання

Випуск 49, том 3

Збірник виходить до 4-х разів на рік

Свідоцтво про державну реєстрацію
Друкованого засобу масової інформації
Міністерство юстиції
КВ № 24284-14124 ПР від 24.12.2019

Відповідальні за випуск збірника:

Яворська Т.І. - д.е.н., професор кафедри економіки і бізнесу
Колокольчикова І.В. - д.е.н., професор, декан факультету економіки і бізнесу
Завадських Г.М. – к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу

Підписано до друку 01.12.2023 р. Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Ум.-друк. арк. 13,0 Наклад 100.